

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articlii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu 8 Martie.

Când unui judecat la moarte în loc de a i se da cinci zile de viață până la execuțiune, — oare ameliorază-se soarta, dacă i se mai dau și alte cinci zile, ca să se facă zece zile?

Cetim că dl ministru Trefort, proiectul de lege pentru scoalele medie, luat dela comisiune s'el mai „studieze,” l'a întors comisiunei cu „ameliorațiuni.” Între aceste cea mai considerabilă, este conform cărei candidaților nemaghiari de profesură li se lasă un timp de zece în loc de cinciani, în care își pot face esamenele de cualificațiune și într'altă limbă, va se dăcă, nu în cea maghiară. Cu alte cuvinte prolongire de termin, dar nu lăsare sau restituire în drept.

Din aceasta se poate vedea cât de „pătrunși” sînt domnii cari ne guvernează de simțul constituționalismului și cât de îngrabă „satisfac” ori cărei cereri ce se ivesce din partea cetățenilor, mai ales dacă cetățenii nu sînt maghiari.

Cine au cetit cu luare aminte reprezentațiunile romănesci și săsesci, trebuie să se mire de grăbicia dlui ministru cu care a „studiat” și „îndreptat” sau „ameliorat” proiectul. A trăi cu cincini ani mai mult decât a voit la început ministrul se mai trăim, ca nemaghiari, tot e mare grație sub ceriul roșu-alb-verde.

De altmintea ce ne mirăm noi de asemenea lucruri când ele sînt atât de obicinuite? Ar fi trebuit se ne mirăm când s'ar fi întemplat contrariul, adică când dl ministru ar fi ținut seamă de reprezentațiunile confesiunilor nemaghiare și ar fi căutat un mod prin care să le mulcomească definitiv.

Soarta proiectului, nu ne mai indoim, este hotărâtă. Comisiunea, în care s'a și luat proiectul la desbatere conține prea puține elemente, care sînt inclinate a considera pretensiunile depuse în diversele reprezentațiuni. Dela

comisiune va trece în casa deputaților și ce soarte îl așteaptă acolo e-arăși n'avem să ne facem multe și mari iluziuni, căci scim de ce majoritate credincioasă dispune guvernul.

Am fi ajuns dară, mai îngrabă de cum ne închipuiam, acolo unde în nrul 25 al nostru, la acest loc, presupuneam că vom ajunge și așa trebuie să ne cugetăm fără multă întârziare la lupte nouă cu care sîntem datori existenței noastre.

Este trist, foarte trist, când în patria, carea ar fi datoare să se îngrească de toate înlesnirile, prin care fiii ei să se poată desvolta intelectual, vine totmai guvernul cu proiecte provocatoare de neliniștiri și nedumeriri și în privința aceasta.

Înse dacă sîntem așa de nenorociți, încât ni se face silă a ne lupta în modul acesta nefiresc pentru cultura intelectuală, se primim lupta, armele nile dă legislațiunea statului în mână și nu ni se poate pe dreptate face imputare de neloialitate, dacă ne vom folosi de ele.

Energie dar, în loc de desperare, și pentru a ne implini cel puțin datoria. Calea care ne stă încă deschisă o scim cu toții.

Revista politică.

Sibiu, în 8 Martie

Din diarele ungueresci aflăm că are să vină pe tapet o cesțiune ardețoare, cesțiunea fiumana. În Budapesta se provoacă oamenii la lege, conform cărei cetatea marină și portul Fiumei aparține Ungariei, până când Croații pretind cetatea și ținutul ei nemijlocit pentru Croația. „Hon” doresce deslegarea acestei cesțiuni, nu crede însă în posibilitatea unei înțelegeri cu Croații.

Scirea despre mobilizarea Muntenegrenilor fu desmișită de oficiasele noastre. Ea reapare înă de nou în formă de corespondențe private dela Cattaro, în care se spune

că la toată întemplarea Muntenegru se îngreșce de cantități mari de victualii și că se pregătesce a trimite oameni înarmați la graniță pentru a întări cordoanele despre Crivoscia și Erțegovina. Se mai vorbia și de nisce reclame din partea Muntenegrului pentru niscari boambe cari au cădūt și crepat pe teritoriul muntenegrean.

Se susține că contele Hoyos, trimisul Ausfro-Ungariei din București, va fi denumit șef de secțiune în ministeriul de externe în locul contelui Wolkenstein, care este denumit ambasador la Petersburg.

Dar dacă din partea aceasta încă nu ar fi materie destulă pentru vreo temere de apropiate complicațiuni, altă scire a apărut, care poate da născere unui conflict serios. Se dăcă că Turcia ar fi gata a cede Austro-Ungariei Bosnia și Erțegovina cu totul numai Austro-Ungaria săi stea apoi într'ajutoriu la ocuparea pasurilor din munții Balcanilor. Dacă Austro-Ungaria va consimți cu propunerea Porții și aceasta s'ar încerca a ocupa pasurile balcanice, Rusia ar privi măsura aceasta turcească de *casus belli* și resboiul ar fi inevitabil.

Dela Belgrad se scire că în ședința dela 5/17 Martie 51 deputați ai Scupștinei au declarat că părăsesc Scupștina resignând dela mandatul lor. După ce s'a depărtat cei 51 deputați, un dapeut socialist a cerut disolverea scupștinei, fiindcă numai este capabilă de concluse. Vice-presidentul a propus să fie imputernicit presidentul scupștinei a declara pe cei ce au părăsit sala lipsiți de mandat și a escrie alegeri nouă pentru cerurile vacante. După aceasta alți șese deputați liberali au declarat că și ei renunță la mandat. Alegeri nouă au a se escrie dară pentru 57 locuri vacante și scupștina până una altă are se între în vacanțe. — Causa acestei manopere este, că guvernul sârbesc n'a respuns la întrebările puse încă Mercuri de opozițiune, cum stăa lucrurile cu afacerea financiară

Bontoux. Se presupune că în afacerea resignării la mandate este amestecat Ristici exministrul president. Lumea caută cu neastemper la campania cea nouă electorală, în care se va trata, mijlocit de esistența guvernului actual sârbesc.

Presa germană este din și în și mai ostilă Rusiei.

În Franția a început de câteva zile un vântuleț politic, care se pare a fi îndreptat în contra ministeriului păcei Freycinet. Gambettistii încep a descoperi scăderile acestui ministeriu, ceea ce însmnează că pregătesc calea unui cabinet de acțiune.

Dela Caransebeș.

Cu posta de astăzi am primit următoarele:

Gratulațiuni la bravura regimentului caransebeșian Nr. 43 și respunsul colonelului acestui regiment aproape esclusiv român.

Herrn Oberst Kraft. Risano.

„Freudeerfüllt stimme auch ich in dem tausendfachen Rufe der Krassó-Szörényer Bevölkerung: Ein herzliches Hoch unserm braven Hausregimente und dem erprobten Commandanten und Officieren desselben. Gottes Segen walte auf seine künftigen Thaten und Unternehmungen, dessen Allmacht beschirme und beschütze es. Auf ein baldiges freudiges Wiedersehen. Po-p a s u, Caransebischer Bischof.“

Respunsul:

„Hochwürdigsten Bischof Popasu Caransebesch. Crkvice 17 März 1882. Im Feldlager bei Crkvice Han und umliegenden mächtigen Bergen wurde heute vom Offiziers-Corps und dem gesammten Regimente ein dreimaliges donnerndes Hoch dem hochverehrten geistlichen Fürsten für die innige Theilnahme an unsern Erlebnissen ausgebracht mit dem Wunsche: der

FOIȚA.

Crima din Giurgiu.

Mercuri în 3 ale lunei acesteia s'a pertractat la curtea cu jurați din București una din cesțiunile cele mai înflorătoare. Întreaga opiniune publică din România se alarmase de cazul ce avea se vină înaintea acestui for judecătoresc și toți așteptau cu nerăbdare să vadă cese va hotări. Grozavă este sentența ce se pronunță, dar crima pedepsită este revoltătoare chiar și pentru omul cel mai indiferent. Urmările unei creșteri neingrigoite și ale unei vieți desfrânate se ridică până la celdin urmă grad ce și'l poate cine-va închipui. Eată cum espune „Dreptul” faptul din cesțiunea la a cărui cetire ori ce pept simțitor trebuie să se cutremure.

În ziua dela 14 Septemvre trecut, între 5 și 6 oare după ameași, Ioan Dimitrescu, aflându-se la Otelul de Europa din Giurgiu, unde și luă de obicei cafeaua, se simte apucat deodată de nisce colice violente și de o necesitate iresistibilă de vîrsatură. Galben la față, șovaind pe picioare, el se scoală dela masa unde ședea și pornește spre casă. Pe drum însă amețea e atât de puternică încât e nevoit să se rađime de nesce uluci în stradă unde varsă de mai multe ori. Cu chin, cu vai ajunge în fine la locuința lui, și imediat se aședă în pat, căci șuferințele deveniseră cumplite. Toată noaptea nenorocitul grefier, ca să și alineze durerile, bea ceaiuri de leuștean, de cimbru și alte doctorii de casă, fără să poată stinge setea grozavă ce'l consumă. Spre ziua, veddend că cărceii dela stomach să inmulțesc simțind, că puterile l' părăsesc cu desevîrsire, el trimite după doctorul Aldescu. Omul sciinței vine îndată, inspectează pe bolnav, declară, că nu e nici un pericol și prescrie chin în și câte-va calmante.

Rul, cu toate acestea făcea progrese vizibili, căci nenorocitul funcționar începuse să peardă simțirea. Câți-va amici și cunoscuți, cari veniseră să'l vadă, remaseră spăimântați de schimbarea ce se operase într'ensul într'un interval atât de scurt. Ei nu'l mai recunoseau.

Veddend, că medicamentele doctorului Aldescu nu produc nici un efect și rul se agravează din ce în ce mai mult, fratele bolnavului provoacă atunci un consult medical. Doctorii locului se adună, examinează pe pacient declară cu gravitate, că boala este un colapsus general, prescriu câte-va excitante și promit a reveni... Când se întorc, bietul bolnav și lăpădase potcoavele, după cum se esprime scepticismul popular...

Imediat sgomotul acestei morți grabnice se respândesc în oraș și rumoarea publică începe să acuse pe soția, a cărei conduită destrăbălată numai era un misteriu pentru nimeni. Scrisori anonime parvin Parquetului: cuvântul de „otrăvire” sboară din gură în gură; fratele mor-

tului însuși declară ori cui voiesce să'l asculte, că moartea nu e naturală și că asasinul este cumnatăsa chiar.

Procurorul local, deșceptat de aceste sgomote, începe îndată investigațiunile, adună oamenii sciinței și procede la autopsia cadavrului. Analisa chemică constată atunci în intestinele mortului o enormă cantitate de acid arsenic. Îndoială ne mai putend esista în privința felului morței, reprezentantul legii își începe instrucțiunea, și eată rezultatul cercetărilor sale:

În ziua de 14 Septemvre — serbătorea Crucii — Dimitrescu đisese soției sale să gătească „de post”. Leanca servitoarea casei întrebata de magistrat, declară, că veduse pe coana-s'a întrând în pivniță cu un castron de fasole, din care apoi mănca mortul.

Veddend că stăpăna-s'a nu se atinge de bucate, Leanca o întrebăse: Ce, d-ta nu mănânci? Am găsit un gândac în fasole, și imi e scărbă, respunse acusată. Îndată după aceea li reco-

„Allgütige beschütze und erhalte zum
„allgemeinen Wohle lange den hoch-
„würdigsten edlen Herrn.

Für das 43-ste Linien
Infanterie-Regiment.
Kraft Oberst.“

Rumânesce:

Domnului colonel Kraft. Risano.

Emoționat de bucuria me alături și eu la urările miilor de locuitori din comitatul Caraș-Severin: Un cordial „să trăiască“ bravului nostru regiment teritorial, amandantului și ofițierilor probați ai aceluiași. Binocupventarea lui Dumnezeu planeze asupra faptelor și întreprinderilor viitoare ale regimentului, atotputernicia sa scutească-l și proteagă-l. La revedere voioasă cât mai curând. Popasu, episcopul Caransebeșului.

Respunsul:

Preasântitului Episcop Popasu în Caransebeș. Crkvice 17 Martie 1882. În tabera castrensă la Crkvice Han și între munții cei grandioși din pregiur a urat corpul ofițierilor și întregul regiment un „să trăiască“ în-treit resunătoriu prea venerabilului principe bisericesc pentru cordiala simpatia la întâmplămintele noastre poftind: Preabunul Dumnezeu se Vă proteagă și susțină încă mulți ani pentru binele comun.

În numele reg. de infanterie Nr. 43.

Kraft m. p.,
colonel.

Tractatul Germaniei cu Turcia.

Sub titlul acesta „Poporul“ din București comunică unele lucruri, cari merită a lua notiță de ele, în timpul probabilităților.

Eată ce ăce „Poporul“:

„Capul misiunii germane, care a mers la Constantinopol, sub pretextul că duce Sultanului ordinul prusian în schimbul înaltului ordin ce Sultanul i-a conferit Împăratului Wilhelm; principele de Radziwil cu suita sa, a fost în București de alaltăieri seara până ađi dimineața, când a pornit cu trenul spre Verciorova, spre a se întoarce la Berlin.

Trecerea sa prin București ni se asigură că a fost cu intențiune. Înaltul misiionar a avut însărcinare și pe lângă regele Carol din partea stăpânului situațiunii.

Să susține prin mijlocul misiunilor dela Constantinopol, la Berlin și dela Berlin la Constantinopol, s'a stabilit înțelegerea definitivă ce se proiectase numai prin ambasadorii ordinari ai Germaniei și Turciei în prevederea complicațiilor viitoare.

Astfel Turcia întră în alianță ofensivă și defensivă cu Austro-Germania, în contra Rusiei, Franciei și aliatelor lor.

Noi și cu Sârbii suntem destinați a servi drept sateliți ai acestor trei puteri aliante.

Principele Radziwil a avut a comunica aici procedura hotărâtă definitiv la Constantinopol și punctele principali din tractatul de alianță care s'a schimbat între Germania și Turcia.

Comunicarea s'a făcut în secret numai regelui Carol; dar obiectul ei affărtat dela Constantinopol ne a fost împărtășit și nouă.

Deci, affe lectorii jurnalului „Poporul“ că conflictul nu se mai așteaptă a fi provocat de către Rusia da dreptul, sau prin uneltele ei; ci-l va provoca chiar Turcia, mergând să ocupe Balcanii după dreptul ce-i recunoaște tractatul din Berlin în oarecari casuri.

Ocuparea Balcanilor însemnează venirea în contact direct a Turcilor cu Rușii, căci este sigur că trupele turcesci, ușor resboite și numeroase, au se măture guvernul actual Bulgar și să dispună chiar dinnou de această țeară; și apoi e și mai sigur că, odată nemică plăpânda fică a victoriilor rusesci din 1878—1879, vor fi primite aceste trupe turcesci să-și dea mâna cu trupele Române spre a combate împreună pe Ruși.

Turcia pe dealtă parte și a luat misiunea de a încurăgia și reaprinde din nou rescoala arabă contra Franciei, ocupând și Tripolis.

Statul Român este chemat a combate cu dorința de neutralitate.

Se va ăce Rușilor, când se vor pune în mișcare spre a merge prin România contra Turcilor resvrătitori:

„Noi nu voim decât linisce; vom sta dar neutri. Deci cătați-ve alt loc de trecere, de oare ce pe aici nu puteți trece de cât preste noi.“

Și fiindcă Rușii n'au rămână cu gura căscată la acest discurs, ci au să caute a mătura și ei locul dinaintea-le, eată un pretext pentru Austria spre a alerga în ajutorul Romanilor, sau mai bine a Neutralității. De aci ar să nască conflictul și să decidă armele.

Ni s'ar putea spune ce va folosi Statul acesta pus ast-fel în conflict cu o putere orthofoxă și unit cu papistații, cari, drept arună de simțiminte bine-voitoare pentru noi, caută să ne iea ceea ce avem mai bun și mai folositor de a cerciului nostru, Dunărea?

Noi credem că Românii, luând act de aceste desvélui ce ne grăbim a le face la timp, vor lucra ast-fel ca sângele fraților noștri să nu se mai verse și de astă dată „pentru Regele Prusiei“ și pentru tirana seculară a Rusiei, Austro-Ungaria.

„Poporul“ uită un lucru, că cuvioșii nostri frați ortodoxi pe lângă

toată ortodoxia lor au luat o Basarabie pentru că Românii leau ajutor a bate pe Turci în Bulgaria și cea mare Basarabie o țin pentru că au luat-o. Dar ce ăcicem că o țin! — o rusifică.

Din tomul III al memoriilor lui Kossuth.

Quisquis patriam carosque penates quaerit, ense petat.

I.

Atunci și acum.

În zilele trecute a eșit de sub tipari și al treilea tom din memoriile lui Kossuth. Acest tom cuprinde cea din urmă fasă a activității emigrațiunii unguresci, epoca speranțelor și amăgirilor. Kossuth ne istorisese, cum planurile emigranților maghiari se nimiceau unul după altul. În London se intentează capului emigrațiunii, adevă lui Kossuth, proces pentru notele de bancă, acestea se confiscă, ear de altă parte constelațiunea cea nouă politică zădărnicesce planul de resboiu combinat cu Italia și cu principia dela Dunăre, Serbia și România. În Ungaria spiritele întră într'o fasă nouă prin diploma din Octomvre.

De astădată reproducem din partea ce se ocupă cu consecunțele diplomei din Octomvre:

Pre când noi, ăce Kossuth, pregătiam aici în străinătate ajutoriul, rađimul și mijloacele, pentru ca să putem și mijaacele cu perspectiva succesului în interesul patriei: Împăratul Francisc Iosif emise acasă în patrie diploma din 20 Octomvre „pe basa sancțiunii pragmatice și din plenitudinea potestății sale“, și comandantul țerei dl Benedek aduse aceasta la cunoștință cu declarațiunea că „dorințele țerei sunt împlănite, restaurarea constituțiunilor legale și constituționale ale țerei sunt ordinate.“

Într'o țeară sunt oameni de multe felii. Au putut fi și au și fost oameni de aceea, cari erau gata să accepte și carta octroata din plenitudinea de potestate, cu toate că nu erau așa mulți la număr, ca aceia cari acum nu cutează să facă nici o opozițiune, deși critică tot ce se voiesce la „prea înaltele“ locuri — nu cutează a se opune nici la cucerirea Bosniei — nu cutează a „insista“ la nimic, cu toate că au jurat, că nu se vor abate dela aceea ce s'a hotărât la preainaltul loc, nu insistă nici la banca națională! Aceasta se esplică prin impregiurarea, că așa numita viață constituțională din Ungaria nu află nici o garanție în instituțiunii; unica garanție e voința personală, care cu o nețermurită putere dispune după voie și plac de o armată smulsă pe

deplin din legămintele civile și numită „comună“, cu toate că nu e comună ci armată curat imperială (armata mea!). Acela care are în mâinile sale o astfel de putere, a cărei ascultare necondiționată e asigurată prin construcțiunea sa, e stăpân nemărginit al situațiunii. Ear formalitatea constituțională își are pentru mulți „comoditatea“ sa; acestia se înfloar la ideea, că această comoditate li se poate turbura, dacă ei — ori voesc cei de sus ori ba — vor cere dela voința poporului un pond deciddor; deci ei conced. Ei seamănă cu acel serman dobitoc din fabulă, care dus fiind la banca de tăiere se mângăe ăcicânduși: „Cel mai cu minte îngădue“. O astfel de stare constituțională negarantată e absolutismul cel mai comod, cum a scris ingeniosul Cermenin în epistola sa fictivă adresată în numele Regelui francez Ludovic XVIII către Regele din Spania. Ei nu cutează a refusa banii și militarii preinși pentru „armata mea“. Și cum se și cuteze, când li se trântesce în urechi puternicul argument al „siguranței statului“? Aceasta e de ajuns po-testății, căci prin acest mijloc domina politica de cabinet în sfera tuturor funcțiunilor de stat mai înalte e asigurată; în talmeș-balmeșul afacerilor casnice li se permite a se desfăta la așa numita autonomie. Și pentru ce nu? *Practor minima non curat*: să se realizeze numai aceea ce este „o recerință a unității imperiale“ care e mai presus de ori ce lucru“ și să se realizeze aceea ce diploma din 20 Octomvre esprima în modul următor: „în urma concentrării potestăților de stat, devenită faptă în toate țerile continentului european (adevă în Rusia, Francia, și Prusia), dar nu și în Anglia constituțională, s'a aruț și în patria noastră necesitatea (?) concentrării tuturor problemelor de stat! Aceasta concentrare a potestăților și funcțiunilor înalte de stat într'adevăr s'a realizat ca „pedeapsă pentru Ungaria și ca exemplu de intimidare pentru alții“ nu prin pactul dela 1867, ci prin vândarea independenței Ungariei. Deosebirea între pactul dualistic și între diploma din Octomvre este numai aceea, că reversurile și coadele fracului au primit altă croitură, dar „fracul“ a ramas tot același.

Și efectul permisei bucurii la talmeș-balmeșul afacerilor casnice asupra spiritului comun se aseamănă cu efectul opiumului asupra omului: el este adormitor. În anul 1860 lucrul nu sta astfel. Atunci parola națiunii deștepte era: „frângere, dar nu supunere“, acum parola celor adormitați e: „Ne supunem la poruncă.“ Și de acestia sunt mulți și ei cu plecaciunile lor compun

mândă se arunce negreșit ce mai rămăsese în farfuriă.

De altă parte, aceeași servitoare declară, că a doua ăi chiar, între oarele 4—5 de dimineața, deșteptată din somn, ca se pună o oală la foc, ar fi vđut pe deasupra apei, care nu focepușe încă se clocotească, un fel de praf galben, asupra căruia atrăsese atențiunea lui George Dimitrescu, frațele stăpânului ei.

Diferite alte indice de felul acesta, unite cu afirmațiunile categorice ale acestei femei și ale lui Dimitrescu, deciseră pe parquet se ordone arestarea culpabilei.

Lucru straniu, relevat de instrucțiune și care constituie o trăsură caracteristică de moravuri: abia nenorocitul grefier își dase sufletul și nevastea recomândă servitoarei se derețete mai iute, fiind că au se pornească invitații..

Deci trecem la moralitatea acuzatei, ea era deplorabilă. Toți martorii ascultați sunt unanimi a recu-

noasce că această femeie era o adevărată Mesalină a Giurgiuului.

Căți aveau nădragi
Toți îi erau dragi...

Însuși medicul casei a afirmat că pe când Dimitrescu trăgea se moară, ea cocheta, alumiea și ridea „Am fost suprins de aceasta atitudine“ a adaugat el. Actul de acuză aruncă un vel de pudoare asupra nenumeratelor ei aventuri amoroase.

Cea de a doua crimă de care acuzata va avea se respundă înaintea juraților este relativă la omorul ficei sale chiar.

Îndată după moartea lui Dimitrescu, Giurgiuvenii au început se o acuze și despre moartea copilei sale Elisa, în vârstă de 7 ani, dispăruta în 1880, în aceleași anormale impregiurări ca tatal seu. Parquetul a procedat la eshumățiunea cadavrului, pe care l'a găsit intact, de și era îngropat de mai bine un an, — lucru straniu! — viermii erau morți și pe-

trificați. Aici asemenea s'au găsit urme de arsenic.

Se pare aceasta copilă de o inteligență precoce, făcea deliciul tatălului ei. Afectiunea lui fiind împărtășită de fia s'a aceasta i relata regulat toate demersurile mamei sale. Ca să se desbăreze de acest paznic mai încomod și mai vigilant decât cerberul antic, instrucțiunea acuză pe mama culpabilă că ar' fi întrebuintat aceleași mijloace ca în privința barbatului ei. Copila e fost apucată pe neastep-tate de versături și de dureri la stomach, cari în două zile au băgat'o în pământ. Medicii au declarat și atunci unul că maladiă a fost o meningită, altul că copila a murit de scarlatină...

Relativ la aceasta grabnică, Alecsandrina Dimitrescu a aruncat o acuză teribilă: ea a susținut, că bărbatul seu ar' fi atentat la pudoarea fei sale, pe care a vđut'o murind fără se verse vre-o lacrimă... Remuscarea conștiinței l'ar fi atenuat.

O astfel de cestiune având să

se ea la desbatere era natural, că sala tribunalului să fie indesuită cu felii de felii de oameni din toate clasele societății. D. Cir Econom ocupa sca-unul presidial ear' dl. I. Dendrino, procuror general, ocupa fotoliul ministeriului public. Apărători sunt d-nii G. Cantili, A. Vlădescu, C. Arion, Paladi și Teodorean. Juriul se compune din 11 membri ordinari și 2 suplenti. Acuzata se introduce. Ea are — după cum descrie „Bin. Publ.“ — o statură de mijloc; e slabă și în înfățișarea ei se simte ceva pasionată și decisă. Nasul lung și întors foarte puțin în sus. Buzele groase potrivit și rumene — voluptoase. Barbia scoasă înainte, făcând cu buza inferioară un semicerc de nedesprețuit în nuri unei femei. Nările puțin imflăte, se ridică din când în când, ca un semn nețăgăduit al unor mișcări interne. Ochi negri și uđi de lacrimi — sincere poate. Pe-liția feței pișcată, dar rumenă. Apărătorii caută se amâne pertractarea, dar' nu isbutesc. Se cetesce punerea în acuzare și raportul de acuzare. În timpul cetirei acuzata păstrează o po-

din Ungaria rugul, pe care prima tempestate va arde vulturul austriac.

Gugulirile Mariei Tersiei au stricat naționalitățile unguresci mai mult decât volniciile lui Josif II. Așa i merge Ungurului și cu constituționalismul. Volniciile dela 1849—1860 l'au desceptat; constituționalismul din 1867 l'au adormit. Se va mai trezi oare?

De aci vine, că numărul acelor, cari erau aplecați a primi diploma din Octomvre era foarte mic, atât de mic încât Francisc Deak, care ales fiind deputat în Martie următoriu declarase în mod precis, că „independența țerei nu trebuie jertfită cu nici un preț, căci aceasta ar fi o sinucidere națională” și în memorabila sa propunere dela 13 Martie luă ca punct de mănecare acel adevăr necontestabil, că „autonomia și independența legală a țerei e condițiunea fundamentală a existenței naționale,” încât Francisc Deak, ȃic, a calificat diploma din Octomvre asupra acestei autonomii și independențe dând expresiune simțului public al națiunii prin următoarele cuvinte de aur: „credem necesar a declara serbătorește că noi (representanții națiunii ungare) nu putem jertfi autonomia constituțională și independența legală garantată prin tractate fundamentale de stat, prin legi, diplome inaugurale și jurăminte de încoronare pentru nici o considerațiune sau alte interese, și noi ținem la aceasta ca la o condițiune fundamentală a existenței noastre naționale:” deci pe Deak nu l'a costat în anul 1865 decât un discurs improvisat pentru a vântura mica partidă veche conservativă numită austro-ungară, care cocheta cu diploma din Octomvre.

Cine ar fi crezut, că diploma din Octomvre se va dovedi a fi un ou atât de miraculos, din care (e cunoscut, de ce paseri e încăldît) incubatiunea de opt ani a clocit dualismul din anul 1867.

Dar și numele acesta e numai o ficțiune.

II Scopul concesiunilor din Octomvre.

Dar motivul născerii diplomei din Octomvre se ține cu totul de altă ordine de idei.

Împăratul Austriei a emis diploma la 20 Octomvre și la 21 a călătorit la Varșovia pentru a încerca restaurarea „sânței” alianței austro-prusorusesce și a suprima spiritul revoluționar.

Diploma din Octomvre a stat într'un necs causal cu călătoria la Varșovia.

Aceasta însemna resboiu revoluțiunii, înainte de toate resboiu Italiei reinviate!

sițiune umilită. Pare-că se gândesce adenc. După un scurt repaus se face interogatoriul acuzatei și al martorilor, apoi procurorul și desfășura acușatiunea care este zdrobitoare. Dintre apărători vorbesc d-nii Vlădescu și Cantili. După 15 oare de desbatere juriul se retrage.

Deliberațiunile durează preste un ceas și în urma lor jurații atestază, că Alecsandrina Dimitrescu și-a omorât atât soțul, cât și copila. Curtea condamnă pe acuzata la muncă silnică pe viață; la 1350 lei cheltueli făcute cu procesul și la 5,000 lei despăgubire soacrei sale. Grozavă sentență, dar' fapta și mai grozavă! Condamnata leșină. I se dă odicolon; este condusa într'o oada deosebită și publicul se retrage sub impresiune de tot dureroasă. Fie, ca se nu ni se mai dea ocaziune a raporta nici când cetitorilor sei lucruri așa de înfiorătoare!

„G. Tr.”

Diploma era se fie o mreje pentru Ungaria ce fierbea, ca să rămână în linisce și se nu dea mâna cu Italia, când aceasta ar fi atacată din partea Austriei, ear întrevedere dela Varșovia era calculată pe intervențiune la casul când Ungaria nu s'ar prinde în mreje. La un asemenea cas Rusia avea să ocupe Ungaria, Prussia Bohemia, Bavaria, care totdeauna s'a aretat accesibilă pentru sânta alianță, Tirolul, ca Austria să se poată arunca cu toată puterea sa asupra Italiei, care se afla în dureri de nascere, și care avea în Neapolea mai mult un isvor de slăbiciune decât de putere. Ce e drept regele era închis în Gaeta, dar dînsul se ținea tare acolo; nu era o problemă ușoară a lua Gaeta și a șili pe Regele din Neapolea la o capitulațiune, precând el vestea cu tărie, că nu permite o intervențiune esternă în Italia, întrevenind însuși „puțin” prin aceea că a trimis o flotă în apele gaetanice și comandantul acestei flote admiralul Tinan comunică admiralului Persano în mod oficial, că Francia nu va permite nici odată ca Piemontul să asediaze Gaeta și din partea marină; zidurile Gaetei pot fi sfărmate de pe uscat dar o blocadă de pe apă nu e permisă. Prin aceasta idea unei blocade era eschisă. Aceasta politică a lui Napoleon pare a fi caprițioasă; se pare că el a luat sub scutul seu pe Regele Neapolei contra lui Victor Emanuel cam așa cum făcuse acel grec din Ungaria, care strigă amicului seu: „üsd agyun, de ne nagyun” (Creapă-i capul, numai nu tare)! Acest caprițiu se espilcă prin aceea, că Napoleon care nu era amicul unității italiene spăra că, dacă se va trăgăna asediarea Gaetei și Regele nu ar deveni „emigrant”, atunci se va poté plămădi ceva ce samănă a congrese europene, din care să iese, nu o Italie unită, ci o Italie îmbucățită în patru părți. Aceasta idee s'a zădărnicit prin Anglia.

Cavour, care sperase că va pute dispune în primăvară de o armată de 250,000 soldați, nu avea decât 100—120,000 soldați și dintre acestia 50,000 erau ocupați la Neapole.

Trebuie să concedem că stând astfel lucrurile Cavour avea temeiu să ascepte cu temere un atac ce amerința din partea Austriei, dacă cumva concesiunile octroate ar amăgi pe Unguri.

Și nu se poate contesta, că în aceste concesiuni se cuprindeau detașuri, care provocară în viața națiunii ungare o schimbare cam asemenea cu aceea ce produc când deschide cineva ușa coliviei de fer înaintea leului prins; deschidătura firesce nu duce afară în libertate, ci într'o colivie mai largă, mai veselă dintr'o grădină, care e izolată de câmpul libertății prin ziduri înalte. Deci nu e mirare, dacă se iviră în străinătate indoeli, dacă sîrmanul și chinutul leu unguresc nu va fi totuși aplecat a vedea în această grădină mai largă, mai veselă un paradis față cu îngusta colivie de fer?

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Din comitatul Hunedoarei, 5 Martie. (Revoluție românească.) De când din părțile rescutate s'a umplut atmostera cu miroso de prav de pușcă, o parte dintre Germanii și Maghiarii de pe teritoriul comt. Hunedorei, de cei cu musca pe căciulă, nu mai încap în frac și atilă de frica unei rescoale. Ei nu mai știu ce fac, ba i-a cuprins un parocsism aproape desperat. Tot substratul conversațiunilor lor îl formează astăzi pe stradele și în otelele coloniei dela Fischl: rescularea Românilor, cari, după opiniunea lor zăpăcită au să fie ajutați de Ruși (!) Temerea aceasta

febrilă, pe lângă toată asigurarea că: „unde vorbesc doi sau trei în numele meu” — al ordinilor superioare, — a prins rădăcini atât de adânci, încât încercările de-ai convinge despre morbul lor nu mai au nici un efect. Spiritele iritate nu se mai pot cu nimic mulcomi, fiind că convicțiunea lor e: conspirațiune! conspirațiune! — În urmarea acestora nălucirea nebuncască a străbătut atât de departe, de numai ved înaintea ochilor decât: lance, Român și dece Căsaci!

E curios a cunoasce isvorul din care deduc acesti estasiati temerea nefundată și ridiculoasă. Românii când vor să mai împrașcie — să înțelege cu rezervă, — o părțică din grămada cu năcături și greutăți să mai demit, pe lângă toată primitivitatea lor, la unele glume sarcastice, mai aruncă, cu deosebire când în societate cu ei să află câte un străin, cărui după exterior, superior lor, — i cunosc defectele și temperamentul, câte o glumă. — Nu de mult vreo câțiva oameni se întâlnește înaintea curții unui faur și ca se și petreacă se puseră pe povesti. Între acestia din întâmplare se afla și un maghiar. Un român glumeț care scia cât de tare se poate întinde coarda iritabilului maghiar întreabă, voinde totodată a da petrecerei un avânt mai mare, pre faur, Ioane! Când gași lăncile?*) Întrebarea aceasta îl electrisă pe Maghiar prin toate vinele. Nu trecu mult și Maghiarul și dispăru. Probabil că inconvenientul acesta a produs frică și temere; dar oamenii de cultură și civilizație, dacă voiesca evita a se face ridiculi să calculeze cu sânge mai rece și mai cu flegmă. Ei, dar ce se veți? Divulgându-se gluma, cei alarmați de ea țin morțiș că are să erumpă ceva. — E ridiculos, când unei glume pronunciate așa în vânt, de un om care nu ține seamă de ce vorbește, i se dă o importanță atât de mare. Aceasta și încă una din cărciumă a unui în dulce jubilo au început a fi ilustrate cu o mulțime de invențiuni, care de care mai cutezate, în urma căroră superiorii coloniști, oameni dealtmintreilea de bun stat și intilgenți, era fără ca să caute după adevăratul sorginte, pe aci să recuire miliție pentru asigurare. În astfel de împregiurări preutul local fu provocat a îndruma pre presuntivii resculători la ordine, și o ordine mai bună, decum se află la poporul liniscit din acestea părți, numai are păreche.

Ca apendice la celea premerse mai indigut un cas, unic în felul seu. Despre locuitorii din comuna Tompa, tot în comitatul Hunedorei, se susține că ar fi primit dela Ruși puscii (!) Și aceasta e de crezut, pentru că procurarea aceloră s'a putut fără dificultăți mari esopera prin navigațiunea de pe fluviul Streiu, care stă în legătură cu Rusia!!! — Aici fac să urmeze cuvintele unui locuitoriu din numita comună, pe cari încă i-a suprins fama aceea nebună. „Stiu eu, ȃise locuitoriu, că de vor veni perchisitori mai ântăiu caută în grămada cu pae și apoi bine ar și face, că tot aveam de gând să o mut, dar așa las, se o mute ei!

Varietăți.

* Maj. Sa Împărăteasa și Regina Elisabetha a sosit din călătoria în Englitera Vineri în 5/17 Martie la Viena în cea mai deplină senătate. Maj. Sa împăratul, principele de coroană Rudolf și princessa de coroană Stefania au asteptat pe Maj. Sa împărăteasa și regina la gară. Revederea a fost foarte cordială.

*) Glumele de felul acesta, ori cât de nevinovate sînt în sine, nu sînt, mai cu samă în timpuri ca cele de față, nici decum la locul lor. Red.

* Alegeri la sinodul arhidiececan (Continuare din Nr. 27). În cercul cl. al *Agnitei* s'a ales P. ases. cons. Nicolae Cristea; în cercul cl. al *Brașovului* P. Prot. Iosif Barac; în cercul cl. al Albei Iulie P. Prot. Alesandru Turdășan; în cercul cl. al *Orăștiei* P. Prot. Nicolae Popoviciu; în cercul cl. al *Iliei* P. Paroch Romul de Crainic; în cercul cl. al *Turdei* P. Titu V. Gheaja; în cercul cl. al *Zarandului* P. Adm. prot. George Părău; în cercul cl. al *Clujului* P. Prot. Vasile Roșescu; în cercul cl. al *Solnocului* P. Prot. Samuil Cupșa; în cercul cl. al *Hafegului* P. Prot. Ioan Raț; în cercul cl. al *Sebeșului* P. Prot. Ioan Tipeiu; în cercul cl. al *Ternavei* P. Adm. prot. Daniil Tamași.

* (Statute aprobate.) Ministerul reg. ung. de interne a aprobat sub Nr. 14,389 statutele reuniunii femeilor române din Abrud și giur; asemenea sub Nr. 14,409 ale reuniunii pompierilor voluntari din Săliște.

* (Împăratul Germaniei) *Wilhelm* alunecând Vineri la eșirea din Academie a capătat o contuziune la cot.

* (Regina României) este pe deplin restabilă — ȃice ultimul buletin — neavând trebuință decât numai de repaus pentru cât-va timp. Publicațiunea buletinelor a încetat dela 3/15 Martie.

* (Românul: bun soldat!) Era într'un oraș, cetim în „Gaz. Trans.”, din sudul Ungariei când la o masă ce s'a dat în onoarea Archiducei-maresial Albrecht, care venise să inspecteze trupele veni vorb'a de bravura ce au dovedit-o trupele, române la Grivița. Archiducele ȃise, că pe dînsul aceasta atitudine nu îl suprinde de loc, căci trebuia se admită că și „Românii de dincolo vor fi tot așa de buni soldați ca și Românii nostri.” La aceasta i-a respuns unul din mesenii români: — „Românii nostri datoresc multă recunoscință Înălțimei Voastre pentru frumosul testimoniu ce ați binevoit a li-'lda.” — „Românii nu 'mi datoresc mie nimic,” replică Archiducele, „dar eu le datoresc lor multă recunoscință căci dacă nu erau Românii la Custozza nu știu ȃeu cum s'ar fi decis sorții resbelului...”

* (Convocare.) P. T. membrii Reuniunii învățătorilor români gr. or. din țeara Bârsei sînt prin aceasta invitați a lua parte la adunarea generală estraordinară care se va ține la Brașov în 19 Martie a. c. la gimnasiul român. Obiectul de pertractat este intercalarea unor puncte noi în statute. Ședința adunării se va începe precis la 9 oare a. m. când se va ceti și apelul nominal. Din ședința comitetului central al reuniunii învățătorilor români gr. or. din țara Bârsei ținută la Brașov în 5 Martie 1882.

St. Iosif,
pres.

I. Aron,
secr.

* (V. Alecsandri) se află în Bucuresci de câte-va ȃile, scrie „Pop.” S'a vorbit mult despre intențiunea s'a de a pleca pentru mai mult timp în străinătate. Pare însă că dl Alecsandri n'are scopul unei călătorii prea îndelungate. Iubitul bard dela Mircesci va face credem numai o escursiune, și aceasta cu scopul de a merge la Montpellier, faimoasa localitate de unde i s'au trimis din mijlocul luminărilor fii ai muselor de pretutindenii laurii talentului seu admirat de cătră toți. D. Alecsandri profită de împregiurarea, că anul acesta este adunarea plenară a tuturor membrilor ce compun societatea literară din Montpellier, spre a face cunoscință, cu ilustrii sei colegi și concurenți. Pe la începutul lui Maiu, după stilul nou, bardul român va trebui să se afle la Montpellier.

